

Dolnośląski Wojewódzki Urząd pracy radzi:

Praca za granicą. Emerytura polska czy zagraniczna?

Często pojawia się pytanie, jaki wpływ na emeryturę ma praca za granicą. Wiele osób, które pracowały w różnych krajach, zastanawia się, jak starać się o emeryturę, a także czy praca za granicą liczy się do ich emerytalnego stażu. Inni chcą wiedzieć, czy praca za granicą nie spowoduje utraty prawa do polskiej emerytury.

Odpowiedź na te pytania zawiera **rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 w zakresie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie**. Postaramy się w prosty sposób wyjaśnić, jak wyglądają te przepisy w praktyce.

Praca za granicą liczy się do emerytury w Polsce

Praca za granicą daje prawo do emerytury z zagranicy pod warunkiem minimum 1 roku pracy objętego ubezpieczeniem społecznym.

Przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia przebyte przez osobę wnioskującą w różnych państwach członkowskich. Aby otrzymać emeryturę w danym państwie członkowskim UE należy przepracować w tym państwie minimum jeden rok.

Sumowanie okresów ubezpieczenia

Sumowanie to dodawanie do siebie wszystkich lat ubezpieczenia tak, by uwzględnić cały staż pracy osoby starającej się o emeryturę. Przepisy unijne nie wprowadziły jednakowego stażu emerytalnego dla wszystkich krajów, ale poprzez sumowanie dały możliwość pobierania emerytury składającej się z różnych części. Każde państwo członkowskie ma własne przepisy, zgodnie z którymi przyznaje prawo do emerytury. Przykładowo długość stażu pracy niezbędna do przyznania emerytury nie wszędzie jest taka sama.

Dla każdego, kto ubiega się w Polsce o emeryturę minimalną, okres przepracowany w państwie unijnym jest ważny do stażu pracy.

Gdy wystarczy polski staż pracy

Osoba, która pracowała dodatkowo za granicą otrzyma emeryturę wyliczoną z polskich okresów składkowych. Nie powoduje to jednak utraty prawa do emerytury lub jej części w innym kraju. Taka osoba otrzyma zarówno emeryturę polską, jak i świadczenie cząstkowe (po przepracowaniu minimum 1 roku) z zagranicy. Będzie to świadczenie wyliczone proporcjonalnie do długości zatrudnienia.

Jak to wygląda w praktyce?

Pani Marta po 15 latach pracy w Polsce wyjechała do Francji, gdzie pracowała 6 lat. Po tym czasie wróciła do Polski, gdzie pracowała jeszcze 5 lat. Staż emerytalny konieczny do uzyskania emerytury w Polsce wynosi 20 lat, suma okresów przepracowanych przez panią Martę wynosi 20 lat. Pani Marta dostanie zatem emeryturę polską. Oprócz tego będzie miała prawo do proporcjonalnego świadczenia z Francji (w proporcji 6/26).

Gdy nie wystarczy polski staż pracy

W sytuacji gdy osoba nie posiada wystarczającego okresu ubezpieczenia w którymkolwiek państwie, w którym pracowała, sumuje się okresy ubezpieczenia w Polsce i za granicą (w Polsce, aby uzyskać świadczenie minimalne kobieta musi mieć 20 lat ubezpieczenia, a mężczyzna 25 lat). Zakład Ubezpieczeń Społecznych do tych okresów doliczy ubezpieczenie w innych państwach unijnych. Przyszła emerytura takiej osoby będzie składać się z tylu części, w ilu krajach pracowała ona dłużej niż 1 rok.

Jak to wygląda w praktyce?

Pani Małgorzata pracowała w Polsce 10 lat, 7 lat w Niemczech, 5 lat w Austrii i 3 lata w Czechach. Czyli 10+7+5+3, daje nam 25 lat stażu pracy (objętego ubezpieczeniem społecznym). Wszystkie te okresy ubezpieczeniowe nie przepadają. Odpowiednie instytucje ubezpieczeniowe z każdego z wymienionych krajów ustalą na podstawie własnego prawa - teoretyczną - kwotę emerytury za zsumowane okresy i przyznają emeryturę częściową – proporcjonalną do faktycznego okresu pracy w danym kraju: Polska 10/25, Niemcy 7/25, Austria 5/25 i Czechy 3/25.

Sposób ustalania wysokości emerytury wynika z art. 52 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 883/04, które mówi o tzw. zasadzie proporcjonalności (pro rata temporis), gdzie każde państwo wypłaca emeryturę proporcjonalnie do okresów ubezpieczenia przebytych na jego terytorium.

Ta informacja jest bardzo ważna dla mieszkańców **pogranicza polsko-czesko-niemieckiego**, którzy będą mogli zsumować wszystkie okresy ubezpieczenia z krajów, w których świadczyli pracę i byli objęci ubezpieczeniem emerytalno-rentowym.

Wniosek o polską emeryturę z uwzględnieniem lat pracy za granicą

Wniosek o przyznanie emerytury należy złożyć w kraju zamieszkania. W Polsce będzie to placówka ZUS (lub KRUS – w zależności od tego gdzie była ubezpieczona osoba zainteresowana) właściwa dla naszego miejsca zamieszkania.

Do wniosku należy dołączyć wszelkie posiadane dokumenty potwierdzające polskie i zagraniczne okresy ubezpieczenia.

Wniosek o emeryturę z zagranicy

Osoba, która pracowała wyłącznie za granicą w państwie lub państwach członkowskich UE powinna złożyć wniosek o emeryturę w instytucji ubezpieczeniowej tylko jednego z tych państw lub za pośrednictwem właściwej jednostki realizującej umowy międzynarodowe ZUS (właściwej ze względu na państwo ostatniego ubezpieczenia za granicą). W tym momencie wniosek jest automatycznie rozpatrywany we wszystkich krajach, a data jego złożenia jest wiążąca dla wszystkich instytucji ubezpieczeniowych.

Wykaz jednostek ZUS realizujących umowy międzynarodowe (w oddziałach ZUS w Łodzi, Nowym Sączu, Tarnowie, Opolu, Szczecinie lub Warszawie) dostępny jest na stronach internetowych www.zus.pl i we wszystkich placówkach ZUS.

Te same zasady obowiązują dla **pracowników transgranicznych i mieszkańców pogranicza polsko-czesko-niemieckiego**.

Pogranicze polsko-czesko-niemieckie. Systemy emerytalne w Niemczech i Czechach

Niemcy

Aby dostać emeryturę niemiecką (nie świadczenie częściowe), trzeba mieć z reguły ukończone 65 lat (do 2029 roku – 67 lat) i udowodnić minimalny okres ubezpieczenia (5 lat).

Czechy

Aby dostać emeryturę czeską (nie świadczenie częściowe), trzeba mieć ukończone 65 lat (mężczyźni) lub 62-65 lat (kobiety, w zależności od ilości dzieci) i udowodnić okres ubezpieczenia (31 lat, do 2018 roku 35 lat).

Niezbędne formularze

Aby ułatwić przyznanie emerytury państwa członkowskie stosują następujące formularze:

- E 202 – Rozpatrzenie wniosku o emeryturę;
- E 207 – Informacja dotycząca przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej.

Wniosek o emeryturę z państw UE składamy do ZUS - na formularzu ZUS Rp-1E. Do wniosku dołączamy: formularz unijny E 207, wskazując okresy ubezpieczenia, zatrudnienia czy zamieszkania we wszystkich państwach Unii oraz w Norwegii, Islandii, Liechtensteinie i Szwajcarii, dokumenty i oświadczenia uzasadniające przyznanie polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości, dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia za granicą.

ZUS właściwy ze względu na adres zamieszkania osoby wnioskującej przekazuje dokumenty z wnioskiem do właściwej jednostki realizującej umowy międzynarodowe, która automatycznie przekaże wniosek do instytucji właściwej za granicą w celu wspólnego rozpatrzenia.

Uwaga! Większość państw UE przyznaje emerytury ze względu na ubezpieczenie lub pracę (np. Niemcy, Hiszpania). Ale są też nieliczne kraje, głównie skandynawskie, takie jak Dania, Szwecja czy Finlandia, w których samo zamieszkiwanie daje prawo do emerytury. Nawet jeśli tam nie pracowaliśmy!

Więcej informacji na stronach www.eures-triregio.eu oraz www.eures.dwup.pl.

Niniejsza publikacja została współfinansowana z Programu Unii Europejskiej na Rzecz Zatrudnienia oraz Innowacji Społecznych (EaSI) 2014-2020. W celu uzyskania szczegółowej informacji na temat Programu prosimy o zapoznanie się z informacją na stronie: <http://ec.europa.eu/social/easi>.

„Informacja zawarta w niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedla oficjalne stanowisko Komisji Europejskiej.”

